

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
БИЗНЕС ФАКУЛТЕТ

КАТЕДРА „ИКОНОМИКА НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ“

УТВЪРЖДАВАМ:

ЗАМ.-РЕКТОР ПО УЧЕБНАТА ДЕЙНОСТ

ПРОФ.Д-Р МИРОСЛАВА РАКОВСКА

ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ЗАЩИТА НА ДИПЛОМНА РАБОТА
(МАГИСТЪРСКА ТЕЗА)

ЗА ОКС „МАГИСТЪР“, СПЕЦИАЛНОСТИ „АГРОБИЗНЕС И УПРАВЛЕНИЕ
НА ТЕРИТОРИЯТА“, „ЕКОИКОНОМИКА И БИЗНЕС“ И
„ОРГАНИЗАЦИОННО КОНСУЛТИРАНЕ И ПРОЕКТИРАНЕ В МАЛКИТЕ И
СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ“

Настоящите правила за провеждане на защита на дипломна работа в ОКС „Магистър“ се основават на изискванията на Закона за висшето образование, на възприетите норми в европейското и световното образователно пространство и на приетите правила за провеждане на държавен изпит от Университета за национално и световно стопанство. Дипломната работа е писмена разработка, която представя знанията и уменията на студента за самостоятелно и цялостно разработване на конкретен проблем с научни средства.

I. ИЗБОР И ТЕХНОЛОГИЯ НА РАЗРАБОТВАНЕ НА МАГИСТЪРСКА ТЕЗА

Изборът на тема за магистърска теза студентите осъществяват на основа на предоставен *списък с примерни теми за магистърски тези*, които катедрата предварително обявява. Списъкът съдържа проблемните области (направления или примерни теми), по които студентите могат да разработят магистърски тези, съгласувано с преподаватели в катедрата и не представлява списък с окончателно формулирани теми.

Студентът избира определена област съобразно местоработата си и специфичните си интереси и подава молба-образец (при административния секретар на катедрата) до ръководителя на катедрата. Молбата съдържа избраната тема и/или преподавател, датата на подаване и личен подпис. Следва разпределяне на студентите по научни ръководители, съобразно компетентността и заетостта на съответните преподаватели и желанието на студентите.

С решение на Катедрен съвет № 10/27.03.2012 година преподавателите от катедра „Икономика на природните ресурси“ имат право до 5 научни ръководства на дипломни работи за всяка организирана сесия.

След като студентът се информира за определения му научен ръководител, за успешното разработване на магистърската теза се препоръчва и изисква:

1. Среща с научния ръководител за уточняване на темата. Заглавието на магистърската теза трябва да е свързано с целта, обекта и/или предмета на изследването. То трябва да е кратко, конкретно и ясно формулирано.
2. Дипломантът да осъществи проучване на основните литературни източници и на тази основа да разработи примерен план на магистърската си теза.
3. Среща с научния ръководител за уточняване на плана на магистърската теза и за обсъждане и формулиране на цел, задачи и теза на изследването.
4. Провеждане на изследването и работа върху изложението на темата, като при необходимост следват обсъждания на следващите стъпки, уточнения и възникнали въпроси с научния ръководител.
5. Предварително представяне на магистърската теза за корекции от научния ръководител по негова преценка.
6. Отразяване на корекциите от научния ръководител и окончателно оформяне и подвързване на магистърската теза.
7. Представяне на магистърската теза на научния ръководител, който я подписва на първата страница и декларира с подписа си, че е запознат с изследването.
8. Магистърската теза се предава на административния секретар на катедра „Икономика на природните ресурси“ (кабинет 1067), в определените срокове, на хартиен (подвързана, във формат А4) и електронен носител в един екземпляр с обозначени имена, специалност, факултетен номер, тема на магистърска теза, научен ръководител.
9. Магистърската теза се рецензира писмено от един преподавател в съответната научна област от катедра „Икономика на природните ресурси“.
10. Студентът получава рецензията си в срок до три дни преди обявената дата за защита.

II. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА МАГИСТЪРСКАТА ТЕЗА

Всяка магистърска теза съдържа **увод, изложение** (структурирано в 2-3 глави), **заклучение, приложения и използвана литература**.

2.1 Увод

Уводът се разработва в размер на 2 до 5 стандартни машинописни страници (1800 знака или 30 реда с 60 знака) и включва:

а) **Актуалност** на темата и обосновката ѝ.

б) **Ясна, точна и кратка формулировка на целта** на магистърската теза, която дава представа за предназначението и насочеността на разработката и за очакванията към нея и е свързана със заглавието на магистърската теза.

в) **Задачи** на магистърската теза, чрез които се уточнява целта и посочват етапите за постигането ѝ. Задачите като правило не трябва да са повече от 4-5. Те могат да бъдат теоретически, методически и практически. Формулировката на задачите най-често се свързва с: да се даде концептуална дефиниция на понятието „...“; да се дефинират и сравнят ...; да се опишат и сравнят различните подходи и методи за ...; да се разработи и проведе изследване за ...; на основата на емпиричните резултати от маркетинговото изследване да се оцени ....

г) **Ясно, точно и кратко да се формулира тезата**, т.е. твърдението, което ще бъде доказано чрез разработката.

д) Ако разработката се прави в условията на някакви **предварително поставени ограничения**, трябва да се посочи кои са те и защо се налага да бъдат възприети.

2.2 Изложение

Магистърската теза обикновено съдържа 2-3 глави. Препоръчително е между отделните глави да има логически преход.

Като правило **първата глава е теоретична. Съдържанието ѝ** е свързано с темата и в никакъв случай не преразказва известни на всички постановки от учебниците. Тя включва:

- ✓ литературен обзор и
- ✓ основните теоретични положения, които представляват основата на разработката.

Препоръчително е да се цитират вижданията и мненията на автори по предмета или по темата на магистърската теза.

Втората глава е посветена на методологически и методически проблеми – основа за провеждане на изследването. Тя включва:

- ✓ описание на методологията и методиката на изследването (понятийни и емпирични индикатори, инструменти за събиране и обработка на първична информация, методи за оценка и др.);
- ✓ описание на начина на събиране на първичната информация и източници;
- ✓ конкретизиране на условията, при които е осъществено изследването и използваната методика, характеристика на респондентите и периода на провеждане.

Препоръчително е работата да бъде илюстрирана с таблици и графики.

В третата глава се анализира емпиричната информация и се правят изводи и обобщения, които трябва да бъдат насочени към доказване на тезата. Желателно е авторът да изрази и личното си мнение относно получените резултати и възможностите за усъвършенстване на разглеждания обект или процес.

Всяка една от главите постига една или повече от задачите, а цялото изложение – целта на работата. Предложеният вариант е условен и позволява и други подходи в зависимост от спецификата на проблематиката, който трябва да се обсъдят и уточнят с научния ръководител на дипломанта.

Главите трябва да бъдат добре балансирани, което означава като съдържание и обем да бъдат равнопоставени, независимо че като тежест (при оценяването) последната глава (трета глава или главата, представяща емпиричното изследване) се смята за водеща.

Всяка глава започва на нова страница.

2.3 Заключение

Заключението обобщава каква е защитаваната теза и как тя е защитена – като постройка на изложението и като аргументация, идваща от съответните резултати от изследването. Извеждат се основните резултати и тенденции в развитието на изследвания обект или процес. Посочват се и ключовите проблеми, идентифицирани в разработката и приложенията за тяхното решаване, като се очертаят възможностите за

използване на получените резултати в практиката и/или насоките за бъдещи изследвания. Като обем заключението не трябва да надхвърля 2-4 страници.

2.4 Приложения

Приложенията съдържат таблици, графики, схеми, въпросници, образци на документация и др., големи по обем и обременяващи изложението. *Най-често те са с второстепенно значение за разработката, но добре илюстрират проблема, обекта, темата.* Всяко приложение се номерира (Приложение №), под който номер се цитира в текста. Приложенията се номерират (позволяват се римски цифри или латински букви) по страници отделно от основния текст, а всяко приложение започва на нова страница.

2.5 Използвана литература

Под „използвана литература“ се разбира както тази, която непосредствено е използвана и цитирана в разработката. Списъкът на използваната литература е показателен за осведомеността на автора по темата и тезата. Тази осведоменост обикновено се дължи на разнообразието от ползвани източници – учебници, водещи монографии, списания, интернет сайтове и др. в съответната област. Не се препоръчва в списъка на използваната литература да се включват заглавия, с които авторът не е запознат.

Използваната литература се подрежда по азбучен ред по фамилията на автора (първия автор, ако става дума за колектив), като първо се изреждат и номерират поредно източниците на кирилица, а после на латиница. Накрая се поставят използваните нормативни документи и сайтове.

Списъкът трябва да съдържа информация за: фамилно име на автора/ите и инициали на първото име; година на издаване, заглавие на източника; поредност на изданието или име на списанието, сборник от конференция и т.н., име на издателство, място на издаване; номер на страниците на ползваните статия/доклад.

Пример:

1. Ангелова В., 1999, Аграрна икономика, Университетско издателство „Стопанство“, София.
2. Вълчев Н. и колектив, 1994, Аграрен пазар и регулиране на аграрното производство, БАН, София.
3. Иванова Н., Лингард Дж., 1993, Методология за определяне на трансфера на доход по веригата производство – крайно потребление, сп. Икономика и управление на селското стопанство, бр. 6, стр. 17 – 22.

III. ОБЕМ И ОФОРМЛЕНИЕ НА МАГИСТЪРСКАТА ТЕЗА

Основният текст на тезата, включващ въведението, изложението и заключението не трябва да надхвърля 50-60 стандартни страници (1800 знака на страница), към които обем не се включват приложенията.

Препоръчва се за основния текст да се използва шрифт **Times New Roman** или **Ariel**, **12pt**, разстояние между редовете **1.5**, подравняване на параграфите: **двустранно (Alignment: Justified)**. За заглавията на отделните части следва да се използва удебелен/наклонен шрифт и/или центриране. За бележките под линия е препоръчително да се използва шрифта на основния текст, размер **10 pt**, междуредие **1**.

Прекалено обемните работи създават впечатление за разточителност, за невъзможност на автора да синтезира, да се концентрира върху изследваните въпроси, допуска излишни обяснения и др. От своя страна, малкият обем би могъл да се дължи на незадоволителното изследване на избраната проблематика.

Най-лесно видимото и често правещото най-лошо впечатление е лошото оформление на работата. Ето защо препоръчително е да бъдат взети под внимание следните указания:

1. Заглавия

Прави добро впечатление, когато работата е добре структурирана с различни равнища на заглавия. Не е препоръчително да се работи на повече от три равнища на заглавия, които е добре да бъдат номерирани, а не само да се разчита на различия в шрифта. Самостоятелно заглавие се обособява само по значим проблем и не трябва да остава самичко в края на страницата или да има пояснение от само две-три изречения.

Пример:

Глава първа: .....

1. ....

1.1. ....

1.1.1. ....

2. Позовавания и цитирания

Позоваванията означават да се посочи авторът и произведението, в което съответната идея, която е включена в тезата и за която става дума, не се цитира дословно. Пример: ... (Ангелова, 1999) ...

При цитиранията се привеждат с точните думи на автора съответните изречения или изрази, които се поставят в кавички и се указва името на автора, година, страница, от която е взет цитатът.

Цитиранията се номерират поредно (може и по глави) и се привеждат под линия на същата страница на тезата, където се намират, или в края на работата.

3. Оформление на таблици и графики

Всяка таблица и графика трябва да бъде озаглавена (като се посочва задължително периода и мерната единица на ползваните показатели) и номерирана. Добре е номерирането да бъде свързано с номерацията на главите. Ако например става въпрос за трета поредна таблица и пета графика в глава трета, номерирането следва да стане така:

Пример:

Таблица 3.3: ..., 2000-2010г., (в лева)

Фигура/Графика 3.5: ..., 2000-2010г., (в лева)

4. Титулна страница на магистърската теза

Тя трябва да включва: текст за названието на университета, на факултета, на катедрата; заглавието на магистърската теза; името, презимето, фамилията и факултетния номер на дипломанта; научното звание, научната степен и имената на научния ръководител, както и място за неговия подпис; годината в която ще се защитава магистърската теза.

Пример за титулна страница:

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО**Бизнес факултет****Катедра Икономика на природните ресурси****МАГИСТЪРСКА ТЕЗА****НА ТЕМА: .....**

Дипломант:

Научен ръководител:

Трите имена на студента

Звание и име на ръководителя

Факултетен номер

Специалност

София, ...г.

5. Съдържание

След титулната страница следва съдържание, което трябва да включва заглавията на главите и точките (параграфите) и подточките във всяка глава, като всички заглавия се посочват по страници. Често срещана грешка е да няма посочване на страницата, където може да се търси съответното заглавие, което затруднява четенето на работата.

Внимание!!! Желателно е студентите да не правят експерименти със зрението на научния си ръководител, на рецензента и на членовете на Държавната изпитна комисия. „Надуването” на обема чрез едър шрифт и голямо междуредие също не прави добро впечатление.

IV. ПУБЛИЧНА ЗАЩИТА НА МАГИСТЪРСКАТА ТЕЗА

Дипломантът получава рецензията на магистърската си теза в определения от Катедрата срок от техническия сътрудник в кабинет 1067.

Дипломантът следва да подготви кратко експозе (в рамките до 15 минути) с мултимедийна презентация, в което да представи **целта** на тезата си, нейното **съдържание** и **изводите**, до които е достигнато. Не е препоръчително да се преразказва теоретичната и методологичната глава на тезата. Трябва да изложат в детайли постиженията и заключенията, отнасящи се до емпиричното изследване. В края на изложението си дипломантът трябва да отговори и на въпросите и критичните бележки, посочени в рецензията на магистърската теза. След това Комисията по провеждане на публичната защита може да зададе допълнителни въпроси, на които дипломантът следва да даде обосновани отговори.

След приключване на публичната защита на всички студенти, включени в изпитния протокол, членовете на държавната изпитна комисия оценяват съдържанието на магистърските тези и представянето им от дипломантите.

Оценките се съобщават на дипломантите до един час след приключване на изпита с изключение на случаите, когато държавната изпитна комисия определи друг срок.

При обявено извънредно положение или извънредна ситуация в страната и издадена заповед на Ректора на УНСС, се провежда отдалечена защита на магистърски тези.

До отдалечена защита на магистърска теза се допускат студентите, които:

- ✓ имат активен университетски имейл;
- ✓ имат непрекъсната Интернет връзка и компютърна конфигурация с налични и работещи видеокамера и микрофон;
- ✓ използват браузър Google Chrome.

В деня на изпита студентите са длъжни да влязат във виртуалната класна стая 15 минути преди определения начален час.

V. ОРГАНИЗАЦИОННО-ТЕХНИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ

Преди явяване на защита на магистърска теза всеки студент е необходимо да направи справка в Дирекция „Учебна дейност“, отдел „Студенти-магистър“ за своето студентски положение (взети ли са всички изпити, отразени ли са оценките от изпитите в главната книга, върнати ли са всички книги и учебници в библиотеката на УНСС и др.)

В определените за всяка сесия срокове дипломантът е длъжен да подаде копие на титулната страница на магистърската си теза, с подпис на научен ръководител и да предостави 2 бр. снимки за официален документ в Дирекция „Учебна дейност“, отдел „Студенти-магистър“.

Дипломните защиты по съответната специалност се провежда по точно определен график, който се обявява предварително на таблото до кабинет 1067 в УНСС и на електронната страница на катедрата. В него се посочват **датата, часът, мястото и формата.**

Защитите на дипломните работи се провежда пред специално назначена държавна изпитна комисия, която включва най-малко трима хабилитирани преподаватели в съответната научна област, както и външни за университета лица (чл.45(2) от ЗВО).

Графика за провеждане на защитите и състава на държавната изпитна комисия се определя със заповед на заместник-ректора по учебната дейност, по предложение на катедрения съвет и ръководителя на катедрата.

Правилата са приети на заседание на Катедра „Икономика на природните ресурси“ на 5.02.2021 година (протокол № 9).

Ръководител катедра:

(проф.д.ик.н. Юлия Дойчинова)

Декан Бизнес факултет:

(доц. д-р Димитър Благоев)